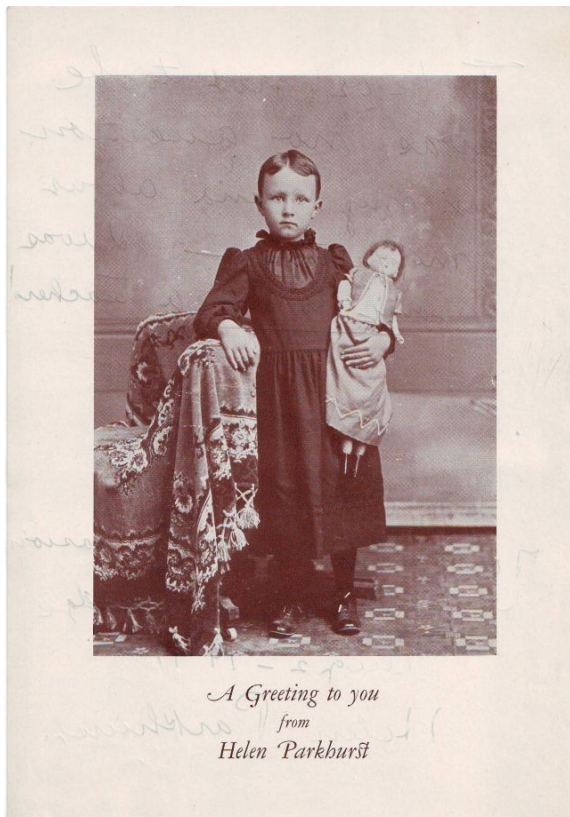


‘Her way of life’, een aanzet tot een biografie over Helen Parkhurst

In het schooljaar 2006-‘07 wordt in het lectoraat daltononderwijs van de pabo van Saxion Hogescholen in Deventer aandacht besteed aan het onderzoek naar de ‘roots’ van het daltonplanonderwijs. Dit onderzoek moet onder andere een biografie opleveren over de grondlegster van het daltonplanonderwijs, Helen Parkhurst. Dit artikel vormt een eerste aanzet tot die biografie. Het leven van Parkhurst wordt in een chronologische lijn geschetst. Daarbij wordt een aantal vragen gesteld en worden verschillende onderwerpen aangetipt over de relaties die gelegd kunnen worden tussen haar leven en de vorming en verspreiding van haar gedachtegoed. Deze mogelijke relaties zullen in de biografie zelf verder uitgewerkt worden.



A Greeting to you

Toen de gasten van de Nederlandse Dalton Vereniging bij het 75-jarig jubileumfeest in Deventer de schouwburgzaal betraden, werd deze foto van een nog piepjonge Parkhurst geprojecteerd. We moesten de groeten hebben! Helen poseert hier met een pop in de hand. Ze kijkt in de lens, de dunne haartjes keurig gekamd met een scheiding in het midden. Haar mondhoeken zijn wat naar beneden gezakt. Dat geeft haar een ernstige blik. Het maken van een foto was in die tijd ook niet niks. Een bijzonder en serieus moment, zeker voor een kind. Het duurde lang en er mocht vooral niet bewogen worden. Helen draagt een versierd jurkje, met pofmouwjtjes en een roesje in de hals. Verder donkere kousen en schoenen met veters en met glimmende, wat opstaande, neuzen. Met haar rechterarm leunt ze licht op de stoel, waarover een kleed gedrapeerd ligt.

Een jeugdfoto van iemand over wiens leven je meer wilt weten, is altijd intrigerend. Het is

alsof je op zo'n foto een antwoord hoopt te vinden op de vraag hoe het allemaal zo gekomen is. Maar hoe goed je ook kijkt, de afbeelding blijft je het antwoord schuldig. We zien vooral een foto van een kind met een pop, genomen in een andere tijd. Een tijd waar we ons nauwelijks een voorstelling van kunnen maken. En toch is het een foto van een ons vertrouwde Parkhurst, in wiens ideeën nog steeds veel mensen antwoorden vinden voor vragen over de hedendaagse onderwijspraktijk.

Pioniers

Helen Parkhurst werd geboren op 8 maart 1886 in het plaatsje Durand in Pepin County, aan de Chippewa, een rivier in het westelijk deel van de staat Wisconsin in de Verenigde Staten. Het in 1856 gestichte plaatsje kende veel immigranten uit Schotland, Ierland en Engeland. Het was een samenleving van pioniers, waar het leven in het teken stond van opbouwen en overleven. Praktisch ingestelde mensen waren het, die experimenteerden, initiatiefrijk en zelfstandig waren en die wisten dat ze elkaar in hun gemeenschap nodig hadden. De gemeenschap in Durand kende verschillende protestante geloofsstromingen, die in een sfeer

van tolerantie met elkaar samenleefden. Hoe verrassend is het als we beseffen dat in deze omschrijving van het wereldje waaruit zij voortkomt, al veel van Parkhursts pedagogische en antropologische doelen genoemd staan? We zullen er in de biografie nader op ingaan.

Haar ouders, James Henry Parkhurst en Ida Parkhurst, runden in het plaatsje Durand een hotel. Vader James handelde ook in vee. Moeder Ida was ooit met een opleiding tot onderwijzeres begonnen, maar heeft deze nooit afgemaakt. De vraag of moeder haar met het onderwijsvirus besmet heeft, zal nader onderzocht worden. Voor Helen is ook de goede relatie met haar grootmoeder, Mary Underwood, belangrijk geweest. Ze schonk het kind vertrouwen bij tal van initiatieven en heeft Helen later in haar carrière ook financieel ondersteund.

Uit haar prille jeugd is een curieuze anekdote bewaard gebleven. Op vijfjarige leeftijd kon Helen zo goed lezen, dat ze op het Pepin County Teacher's Institute haar kunsten mocht vertonen.

Parkhurst ging in Durand naar school. In 1904 doet ze examen aan de Durand High School. Over haar eigen schoolervaringen heeft ze zich later kritisch uitgelaten. Ze kenschetste het klassikale onderwijs, dat ze genoten heeft, als rigide en gericht op disciplineren en moralisering. Het alsmaar stil zitten, alsmaar luisteren, uit het hoofd leren van teksten, oefenen en herhalen beknotten haar leergierigheid. Ze noemde het 'demotiverend luisteronderwijs'. Parkhursts kritiek op het onderwijs uit haar tijd zullen we in de biografie nader uitwerken en plaatsen binnen de context van een brede reformbeweging.

Ook het kerkelijk leven heeft haar beïnvloed in haar denken over onderwijs en opvoeding. Over de traditionele protestante pedagogiek die zij heeft ervaren, zegt ze iets soortgelijks als over het onderwijs. Ze leidde in haar kinderjaren aan angsten, die vaak een bron hadden in de religieuze verhalen die haar verteld werden. Later stelt ze dat de harde geestelijke en lichamelijke disciplineren, die kerk en school voorstaan, op de aanname berusten dat het kind een slechte natuur heeft, die met hulp van rigide normen en straffen tijdens de opvoeding gebroken en onderworpen moet worden. Ze is het daar niet mee eens en ageert daartegen: 'Children are not really bad, only misunderstood.'

Pionieren

Parkhurst wist al vroeg dat ze onderwijzeres wilde worden. In 1904 volgt ze na de Highschool direct een zomercursus en doet ze met goed gevolg een elementair Teacher's Exam. In de herfst van dat jaar begint Parkhurst, dan nog zonder formele opleiding, als onderwijzeres in het naburige plaatsje Waterville. Als jonge leerkracht, van 17 jaar, begint ze op een eenmansschool, waar zij lesgeeft aan veertig boerenkinderen, die in leeftijd verschilden.

In 1905 start ze met een opleiding tot onderwijzeres aan het Central Teacher's College in Wisconsin. Deze vierjarige opleiding doorloopt zij in een verkort traject. In 1907 behaalt ze haar diploma. Op deze opleiding maakt ze kennis met de reformpedagogische denkbeelden van mensen als Emerson en James. Hun standpunten beïnvloeden Parkhurst sterk. Later zal ze beiden in Education on the Dalton Plan veelvuldig citeren. De relatie met Emerson en James, maar ook met andere tijdgenoten zullen we in de biografie verder uitwerken, om zo de eigen, authentieke ideeën van Parkhurst aan te kunnen geven.

Haar eigen schoolervaringen leiden ertoe dat Parkhurst al in het eerste jaar, in Waterville, in de praktijk gaat experimenteren. Ze zoekt een vorm om te individualiseren en te differentiëren, waarbij kinderen in vrijheid zelfstandig te werk kunnen gaan. Ze verandert van alles in het klaslokaal. Ze laat de in de vloer vastgeschroefde banken losmaken en zet de banken in tafelgroepen, die ze als themahoeken (subject corners) inricht, waar leerlingen zelfstandig aan verschillende taken kunnen werken. Voor jongere kinderen zijn er weektaken, voor oudere kinderen maandtaken met twintig werkeenheden per vak en per maand. Daarbij doorbreekt ze het voorgeschreven lesrooster en de voorgeschreven leerstof. Ze vraagt

kinderen zelf te kiezen uit de aangeboden leerstof en om een eigen leerprogramma te maken. Daarbij mogen kinderen aan de leerkracht, maar ook elkaar hulp vragen. De oudere leerlingen worden ingezet als monitoren voor de jongere.

Parkhurst maakt de kinderen verantwoordelijk voor de orde en discipline in het klaslokaal. In een eigen bureautje, in de buurt van het klaslokaal, bereidt Parkhurst de taken voor, geeft ze individuele of groepslessen en voert ze gesprekken met kinderen.

Na Waterville werkt ze twee jaar in Hudson Wisconsin, waar ze ook als supervisor komt te werken bij de Rural Training School for Teachers.

De eerste grootschalige uitvoering van haar onderwijsideeën vinden plaats in 1910 aan de Edison School in Tacoma, een flinke stad in de staat Washington, in het uiterste noordwesten van de Verenigde Staten. De school kent vijf klassen met leerlingen in de leeftijd variërend van acht tot dertien jaar. Nu werkt ze niet meer met themahoeken (subject corners) in de klas, maar richt ze vijf vaklokalen (laboratories) in.

Ze geeft op deze school les tot 1911, waarna ze opnieuw als supervisor gaat werken, ditmaal aan de opleiding in Ellensburg.

Het als jonge leerkracht pionieren en experimenteren in de praktijk zal haar uiteraard sterk beïnvloed hebben. Daarnaast is het interessant om te kijken naar de wijze waarop Parkhurst al op zo'n jonge leeftijd collega-leerkrachten schoolde en begeleidde. Zij heeft immers een belangrijk deel van haar leven besteed aan het voor het voetlicht brengen van haar gedachtegoed en daarbij gebruik gemaakt van deze vroege ervaringen.

Vertegenwoordiger van Montessori

In 1913 wordt Parkhurst op 27-jarige leeftijd directeur van de afdeling basisonderwijs van het Central Teacher's College in Stevens Point, Wisconsin, de school, waar ze zelf haar opleiding had ontvangen. Ze bouwt de aan deze opleiding gekoppelde oefenklas voor de studenten meteen om tot een educational laboratory.

Datzelfde jaar is Maria Montessori in de zomer in New York, waar ze haar methode presenteert. Er is overweldigende belangstelling voor haar lezingen en haar boeken. Ook de opleiding in Stevens Point toont belangstelling.

Het jaar daarop neemt Parkhurst studieverlof, om zich nader in het montessorionderwijs te verdiepen. Ze reist naar Rome waar ze de tweede, drie maanden durende internationale training in montessorionderwijs volgt, die door Maria Montessori zelf verzorgd wordt. Parkhurst is vooral geïnteresseerd in het principe van het creëren van een voorbereide omgeving in de klas. Daarnaast interesseert ze zich in de ideeën van Montessori om een wetenschappelijke basis aan het onderwijs te geven door de kwaliteit van de observatie van het kind te verbeteren. Het zijn twee belangrijke aspecten, die Montessori in haar lezingen en publicaties uitdraagt.

De kennismaking met Maria Montessori leidt ertoe dat de beide vrouwen van 1915 tot 1918 intensief samenwerken.

In 1915 is Montessori weer in Amerika en helpt Parkhurst haar bij het realiseren van een montessoridemonstratieklas. Parkhurst geeft er les aan kinderen van 2½ tot 6 jaar. Ook wordt ze dat jaar de officiële vertegenwoordiger en plaatsvervanger van Montessori in de Verenigde Staten. Parkhurst reist het hele land door en geeft tal van lezingen over montessorionderwijs. Ze is betrokken bij de stichting van nieuwe scholen, leidt nieuwe leerkrachten op en moet ook de financiële belangen van Montessori behartigen, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de verkoop van het montessorimateriaal. Eind 1916 wordt het Montessori Normal College in New York City geopend met daaraan verbonden een montessoridemonstratieschool.

De Children's university

Parkhurst krijgt na een intensieve periode van samenwerking met Maria Montessori steeds meer behoefte om een eigen weg in te gaan.

In 1918 scheiden de wegen van beide pedagogen. Er zijn spanningen rond de verdere verspreiding van het montessorigedachtegoed in Amerika. In 1917 gaat Amerika deelnemen aan de Eerste Wereldoorlog, waardoor het Italië van Montessori een vijand van het land wordt. Ook op het financiële vlak zijn er problemen.

Parkhurst gaat haar eigen weg. Haar inhoudelijke kritiek betreft vooral de vergaande individualisering, zoals Montessori die in haar onderwijs voorstaat. Parkhurst zoekt meer een balans tussen maatschappelijke behoeften en eisen die aan het onderwijs gesteld worden en de persoonlijke doelen van leerlingen. De beëindiging van de werkzaamheden van Parkhurst voor Montessori leidt tot het ineenstorten van het montessorionderwijs in Amerika.

In New York sticht Parkhurst in de voormalige montessoridemonstratieschool de Children's University School, waar ze het onderwijs opzet volgens haar Laboratory Plan.

Parkhurst heeft contacten met de zeer rijke mrs. W. Murray Crane, de vrouw van de voormalige gouverneur van Massachusetts. Zij helpt Parkhurst in 1919 haar concept te introduceren op de Upway Field School in Pittsfield, Massachusetts, een school voor gehandicapte jongens en in 1920 op de Public High School in Dalton, Massachusetts. Het wordt de eerste openbare high school, die opgezet wordt volgens het Laboratory Plan. De school telt zo'n 150 leerlingen, verdeeld over vier klassen. Met dank aan haar geldschieter, mrs. W. Murray Crane, vernoemt ze haar onderwijskundige beginselen naar het dorpje Dalton: het Dalton Laboratory Plan. Op deze school wordt tot 1928 onderwijs volgens het Dalton Plan gegeven. Waarom dat experiment al in 1928 beëindigd wordt is vooralsnog onduidelijk, maar is zeker een nader onderzoek waard.

De Children's University wordt in 1924 omgedoopt tot Dalton School, New York. Parkhurst zal er tot 1942 directeur blijven.

Education on the Dalton Plan

In 1920 krijgt Parkhurst voor het eerst internationaal bezoek. Uit Engeland komen Annie Saunderson en Belle Rennie, die vooral geïnteresseerd zijn in het vormgeven van materiaalgestuurde zelfstandigheid van kinderen in montessoriklassen. Rennie raakt echter enthousiast voor het Dalton Laboratory Plan, waarin ze een oplossing voor haar probleem ontdekt. Al in hetzelfde jaar publiceert Rennie hierover in het Educational Supplement van de Times, waardoor de ideeën van Parkhurst in Engeland en ook verder internationaal in korte tijd bekend worden. In 1920 leidt deze publicatie al tot een daltonexperiment in Londen op de Streatham County Secondary School. Dit voorbeeld wordt al snel door anderen gevolgd.

We zullen in de biografie aantonen dat deze experimenten in Engeland van beslissend belang geweest zijn voor het ontstaan van het daltonplanonderwijs in Nederland.

Een serie artikelen van Parkhurst over het Dalton Laboratory Plan in onder andere het Educational Supplement van de Times leiden in 1921 tot een grotere bekendheid. De artikelen vormen de bouwstenen van het in 1922 gepubliceerde Education on the Dalton Plan, waarin Parkhurst de kern van haar onderwijsvisie formuleert. Het boek zal uiteindelijk in meer dan vijftig talen vertaald worden.

In 1922 verschijnt ook een monografie over het Dalton Laboratory Plan van Evelyn Dewey, de dochter van John Dewey. Deze link met vader en dochter Dewey moet zeker nader onderzocht worden, al was het alleen al omdat Parkhurst in Education on the Dalton Plan regelmatig vader Dewey citeert.

'Education' wordt gelijktijdig in New York en in Londen gepubliceerd. Het leidt in datzelfde jaar tot een uitnodiging om naar Engeland te komen voor een serie lezingen. Er zullen er nog velen volgen.

In de jaren daaropvolgend geeft Parkhurst een aantal zomercursussen, onder andere aan de universiteit van Wisconsin, New York, Michigan en Ohio. Parkhurst wordt tot drie keer toe uitgenodigd door Krupskaja, de vrouw van Lenin, om naar Rusland te komen. Education on the Dalton Plan wordt op initiatief van Krupskaja vertaald in het Russisch. Het waarom van deze belangstelling van Russische revolutionairen in Parkhurst is nog onduidelijk en niet onderzocht. Wat Parkhurst zelf van die Russische belangstelling vond, is overigens ook nog onduidelijk en een nader onderzoek waardig.

Ze reist vanaf midden jaren twintig herhaaldelijk naar Japan, China en Europa, houdt tal van lezingen en ondersteunt met haar aanwezigheid nieuwe initiatieven bij het opzetten van daltonscholen. Ook andere landen doet ze aan, zoals Canada, India, Chili en Zuid-Afrika. De vele lezingen die ze tijdens haar reizen geeft, leiden meestal tot grote erkentelijkheid en enthousiasme bij haar gehoor. Verschillende onderscheidingen vallen haar ten deel. Zo wordt ze al in 1937 onderscheiden door de Keizer van Japan voor haar bijdrage aan het onderwijs in Japan.

Een aantal keer is Parkhurst gast op de wereldconferentie van de New Educational Fellowship, een in 1921 opgerichte organisatie die tot doel had tot een internationale uitwisseling te komen van ideeën over onderwijsvernieuwing. Het was voor de Tweede Wereldoorlog het belangrijkste internationale forum voor de Reformpedagogen.

Ondanks het enthousiasme dat ze te weeg brengt in het buitenland, komt het daltononderwijs in Amerika zelf niet echt van de grond. Een goede analyse hiervan is nog niet gemaakt. Opmerkelijk is dat Parkhurst zich in de jaren dertig concentreert op het leiding geven aan de school in New York. Ze vertoont weinig inzet om een organisatie op poten te zetten voor de verbreding van het daltononderwijs, nationaal en internationaal. Van een goede opleiding tot daltonleerkracht komt het er ook niet van. Bovendien publiceert ze in deze periode niets om het gedachtegoed verder te verspreiden. Daar komt bij dat in Amerika in de crisistijd de belangstelling voor onderwijsvernieuwingen tot het nulpunt daalt. Het leidt ertoe dat, als Parkhurst haar directeurschap van de Dalton Public High School in New York in 1942 beëindigt, er in Amerika, behoudens een enkel initiatief, geen verdere daltonscholen actief zijn.

De Child's World en Growing Pains

In 1942 trekt Parkhurst zich terug uit het onderwijs. Ze is dan 55 jaar oud en begint, wat je zou kunnen noemen, een nieuwe carrière. Ze studeert psychologie en behaalt in het schooljaar 1942-'43 aan de Yale Universiteit haar M.A.

Steeds meer treedt ze in de publiciteit met aansprekende, actuele pedagogische thema's uit 'de wereld van het kind', die verder gaan dan het onderwijs sec. Het gaat over onderwerpen als liegen, stelen, straf, geweten, dood en God. Ervaringen, gedachten en problemen bespreekt ze met kinderen en jeugdigen, van drie tot achttien jaar, eerst voor de radio, maar later ook voor televisie. Daarbij toont ze respect voor de kinderen in een wijze van gesprekvoering, die we tegenwoordig empatisch en responsief zouden noemen. Ze is in staat kinderen ongedwongen en eerlijk te laten vertellen.

In eerste instantie zoekt ze de kinderen voor die gesprekken zelf op. Ze interviewt op scholen, clubs tot op boerderijen. Ze neemt de gesprekken daar zelf op band op. Later ontstaan hieruit verschillende radio- en televisieprogramma's. Zo heeft ze vanaf 1947 bij de ABC een wekelijks radioprogramma, genaamd Child's World. Dat programma komt vanaf 1948 op televisie.

Ook bij andere radio- en televisiezenders heeft ze soortgelijke programma's. Zo zit ze in 1952 en 1953 in een panel bij het NBC-televisieprogramma *It's a Problem* en maakt ze in 1953 met blinde kinderen het radioprogramma *The World of Sound*. In 1954-'55 heeft ze bij de WBC een programma dat *Growing Pains* heet. Daarin spreekt ze met tieners uit zes verschillende regio's uit het land.

Voor haar radio- en televisiewerk ontvangt Parkhurst verschillende prijzen.

De vele interviews met kinderen bieden een schat aan kennis en ervaringen. Parkhurst gebruikt deze in het in 1951 gepubliceerde boek *Exploring the Child's World*. In dit boek worden ervaringen uit de interviews gebruikt om pedagogische thema's voor met name ouders te bespreken.

In 1962 schrijft Parkhurst het boek *Growing Pains*, dat over tieners gaat. Het boek krijgt een voorwoord van William H. Kilpatrick, de man die gold als een absolute tegenstander van het daltonplanonderwijs, maar haar inmiddels als pedagoog zeer waardeert.

In 1963 publiceert ze de documentairevertelling *Undertow* (onderstroom in de branding), een boek over delinquentie. Het boek wordt in zes talen vertaald. Het vertelt het authentieke verhaal van Tony, het kind dat nooit een fair chance gehad heeft om een goed kind te zijn. Tony is een jeugdige crimineel, die Parkhurst geïnterviewd heeft. Hij wordt later opgepakt en veroordeeld. Eenmaal vrij probeert hij zijn leven te beteren, maar wordt dan bij een afrekening vermoord.

Parkhurst schrijft ook de vertelling *And They Found Jimmy*, waarin ze juist de zegenrijke werking op een kind van een meevoelende volwassene beschrijft. Het verhaal is overigens nooit gepubliceerd.

De werkzaamheden in het tweede deel van haar werkzame leven lijken los te staan van haar vroegere onderwijswerk. Het waarom van die switch en ook de lijnen in haar denken zullen we in de biografie nader onderzoeken en beschrijven.

Starbridge

Haar laatste jaren brengt Parkhurst door in Starbridge, Connecticut. Ze maakt in 1957 samen met Dorothy R. Luke een laatste reis naar Europa. In Londen treft ze Rennie nogmaals. Verder reist ze naar Zweden en Italië. In Nederland wordt ze door Koningin Juliana benoemd tot Officier in de Orde van Oranje Nassau en bezoekt ze de Helen Parkhurstschool in Rotterdam, vermoedelijk op dat moment de enige school in de wereld die haar naam draagt.

Als er in 1958 in Amerika opnieuw belangstelling ontstaat voor montessorionderwijs raakt Parkhurst weer betrokken. Ze geeft lezingen en helpt scholen bij het realiseren van vernieuwingen. Interessant zal zijn te onderzoeken waarom ze, na eerst afstand genomen te hebben, nu toch weer actief betrokken wil zijn bij het montessorionderwijs in Amerika.

Bij het jubileumfeest in 1969 op de Dalton School in New York bezoekt ze sinds tijden weer de school, die ze zelf gesticht heeft en waar ze directeur geweest is. Alle problemen en teleurstellingen zijn vergeven en misschien ook wel vergeten.

De laatste jaren werkt Parkhurst nog aan twee manuscripten, een over Maria Montessori en – de tweede – een autobiografie. Beide projecten komen niet tot een afronding. Ze sterft op 1 juni 1973, na een ziekbed van zes weken, in het ziekenhuis aan de gevolgen van een heupfractuur, die ze opgelopen heeft bij een zware val.